

XALQARO MIQIYOSIDAGI XALQ TABOBATI.

Abdumannonova Zilola Alimardon qizi
Kenjaeva Gulshoda Adham qizi
Sadixodjaeva Nilufar Saydullaxodjaevna
Toshkent tibbiyot akademiyasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada xalqaro miqiyosidagi xalq tabobatining o'рни va shu sohada olib borilgan tadqiqotlarning tahlili hamda amaliy ish natijalari, samaradorligi va xavfsizligi isbotlangan xalq tabobatining usullari, an'anaviy tibbiyotning zamonaviy tibbiyot bilan uyug'unlashtirish zarurati yoritib berildi.*

Kalit so'zlar: *An'anaviy tibbiyot, salomatlikni mustahkamlash, sog'liqni saqlash, zamonaviy tibbiyot, tibbiy mahsulotlar, stress, farmakologiya.*

INTERNATIONAL FOLK MEDICINE.

Abstract: *In this article, the role of international folk medicine and the analysis of research conducted in this field, as well as the results of practical work, methods of folk medicine that have been proven to be effective and safe, and the need to harmonize traditional medicine with modern medicine were highlighted.*

Key words: *Traditional medicine, health promotion, health care, modern medicine, medical products, stress, pharmacology.*

MEJDUNARODNAYA NARODNAYA MEDITSINA

Annotatsiya: *V данной статье рассмотрена роль международной народной медицины и анализ исследований, проводимых в этой области, а также результаты практической работы, методы народной медицины, доказавшие свою эффективность и безопасность, и необходимость гармонизации традиционной медицины с современной медициной.*

Ключевые слова: *традиционная медицина, укрепление здоровья, здравоохранение, современная медицина, лекарственные препараты, стресс, фармакология.*

Dunyo aholisining taxminan 80% i uchun shamollash yoki suyak singandan keyin birinchi bekat kasalxona emas - buning o'rniga, birinchi qadam, butun dunyo madaniyatlari ming yillar davomida ishlatib kelayotgan an'anaviy tibbiyotga murojaat qilishdir (ehtimol yaqin atrofda kasalxona yo'qligi yoki ular buni sotib olishga imkoni yo'qligi uchundir).

Xalq tabobati (an'anaviy tibbiyot) - xalq tomonidan to'plangan, kasalliklarga tashxis qo'yish va davolashda foydalaniladigan shuningdek, avloddan-avlodga o'tib

kelayotgan bilimlar yig'indisi. Samaradorligi va xavfsizligi isbotlangan xalq tabobati usullarining bir qismi zamonaviy tibbiyot tomonidan qabul qilingan. Xalq tabobati atamasi bir qatorda, an'anaviy tibbiyot atamasi bilan bir xil ma'noda uchraydi.

Dunyo bo'ylab an'anaviy tibbiyotdan keng qo'llaniladi, bu fikrga kelishimizga asosiy sabab Markaziy Hindistondagi Annupur tumanida qabila jamoalari orasida etnom dorivor o'simliklarning xilma xilligi bo'yicha 2023- yilda o'tkazilgan tadqiqot yaqqol namuna bo'la oladi. Etnobotanik ma'lumotlar - mahalliy an'anaviy tabiblar tomonidan tuzilgan so'rovnomalar, intervyular va Markaziy Hindistonning Madhya-Pradesh shtatidagi Anuppur tumanidagi 29 ta qishloqda guruh muhokamalari yordamida to'plangan. 59 ta oilaga mansub 103 xil turkumga mansub jami 114ta o'simlik turi turli kasalliklarni davolashda qo'llanilishi aniqlangan. Daraxtlarning 43ta turidan (38%) an'anaviy dori vositalarini tayyorlashning eng ko'p afzal qilingan usuli maydalangan kukun shaklidagisi edi.

An'anaviy tibbiyot va davolashning boshqa muqobil shakllari butun dunyo bo'ylab ko'plab odamlar uchun sog'liqni saqlashning muhim manbalari ekanligini tan olgan holda, Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti va Hindiston hukumati o'zlarining birinchi an'anaviy tibbiyot sammitini o'tkazdilar. Sammit 2023-yil avgust oyida Hindistonning Gujarat shtati Gandinagar shahrida bo'lib o'tgan. Sammit JSSTga a'zo 88 ta davlatdan sog'liqni saqlash sohasidagi siyosatchilar, an'anaviy tibbiyot xodimlari va foydalanuvchilari, xalqaro tashkilotlar, akademiklar va xususiy sektor manfaatdor tomonlarni birlashtirdi. Sammitda yetakchilar an'anaviy tibbiyot bo'yicha ilg'or tajribalar va ilmiy dalillar va ma'lumotlarni almashishni maqsad qilgan.

An'anaviy tibbiyotni tushunish sog'liqni saqlash sohasidagi mutaxassislariga barqaror, shaxsiylashtirilgan va madaniy jihatdan hurmatli amaliyotlarni yaratishga yordam beradi.

Ko'pgina mamlakatlarda an'anaviy tibbiyot, an'anaviy tibbiy yordamga qaraganda arzonroq va undan foydalanish mumkin. Va ko'plab an'anaviy dorilar an'anaviy tibbiyotda ishlatiladigan birikmalar bilan bir xil manbadan keladi - dorilarning 50% gachasida aspirin kabi tabiiy mahsulot ildiziga ega. Yoshi va jinsi, dini, ma'lumoti va daromad darajasi, davolanish uchun sayohat qilish masofasi kabi an'anaviy tibbiyotni tanlashga ko'plab omillar ta'sir qilishi mumkin. Madaniy omillar ham odamlarning an'anaviy tibbiyotdan foydalanishiga ta'sir qilishi mumkin.

Misol uchun, Xitoyda ko'proq odamlar G'arb madaniyatini qabul qilgani sayin, an'anaviy tibbiyotni tanlaganlar kamroq. Aksincha, Avstraliyaga ko'plab afrikalik muhojirlar o'zlarining madaniy o'ziga xosligini ifodalash va yaxlit etnik hamjamiyatni saqlab qolish uchun an'anaviy tibbiyotdan foydalanishda davom etmoqdalar. Bemorning an'anaviy tibbiyotni afzal ko'rishi ko'pincha shaxsiy, ekologik va madaniy ahamiyatga ega.

Tabiat qadim zamonlardan beri har doim sog'liq muammolari va dori vositalarining shubhasiz manbai bo'lib kelgan. Bizning asosiy fojiamiz nimada?. Aksariyat shifokor olimlarimiz xalq tabobatini qabul qilmaydi, tabiblarning ayrimlari

zamonaviy meditsinani asoslarini ham bilmasdan turib ham ish olib boradi. Shuni oqibatida aslida bir –biri bilan uzviy bog‘liq bo‘lgan davolashning ikkala tarkibiy qismi ham taraqqiy etmasdan qoladi. Xo‘sh, zamonaviy meditsinaning boshi berk ko‘chaga kirib qolgan jihatlarini qanday to‘g‘ri yo‘lga solib va ildamlatish mumkin?

Birinchidan, zamonaviy meditsina bilan xalq tabobatini, ilohiy tabobatni, tibbiy Nabaviyyani maksimal yaqinlashtirish, buyuk ajdodlarimizning bu jabxadagi ilmiy meroslarini chuqurroq o‘rganish kerak. Ikkinchidan, tibbiyot institutlari, akademiyasi va bilim yurtlarida xalq tabobati soatlaridan amaliy mashg‘ulotlar va ma‘ruzalar soatini ko‘paytirish zarur. O‘tmishda xalq tabobatidan foydalanilgan va hozirgi kunda ham keng foydalanib kelinmoqda, bunga sabab esa zamonaviy tibbiyotda qo‘llaniladigan turli xil dori vositalari inson organizmi uchun zarar keltirishi hisoblanadi. O‘simlik preparatlari dunyo bo‘ylab eng ko‘p qo‘llaniladigan qo‘shimcha yoki qo‘shimcha davolash terapiyasi bo‘lib, Xitoy, Nigeriya, Gana, Hindiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlarda birlamchi tibbiy yordamning taxminan 80% ni tashkil qiladi. AQSh, Kanada va turli Yevropa mamlakatlari kabi rivojlangan mamlakatlarda o‘simlik mahsulotlari asosan parhez qo‘shimchalari va ozuqaviy moddalar sifatida iste‘mol qilinadi.

"JSSTning an‘anaviy va qo‘shimcha tibbiyot bo‘yicha global hisoboti 2019 yilda ham qo‘shimcha va an‘anaviy tibbiyotning global qabul qilinishining tez o‘shidan dalolat beradi. 179 ta JSSTga a‘zo mamalakatlardan 79tasi milliy siyosatni ishlab chiqdi va qolgan 109 ta mamlakatda esa qo‘shimcha va an‘anaviy tibbiyot tizimlari bilan bog‘liq milliy qoidalar va qonunlarni ishga tushirdi. Bundan tashqari, 124ta JSSTga a‘zo bo‘lgan mamlakatlar o‘simlik dori vositalari bilan bog‘liq qoidalar va siyosatlarni amalga oshirdi.

Xulosa qilib aytganda asrimiz odamini xastaliklardan davolashda faqatgina zamonaviy meditsinaga tayanmasdan balki xalq tabobati bilan uyg‘unlashtirib qo‘llash lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Alijon Zohidiy "Zamonaviy meditsina va xalq tabobati nuqtayi nazaridan". Darslik 2012.
2. Abdulaziz Sadriddin o‘g‘li „O‘zbek xalq tabobati “2017.
3. Umarov M. I., Umarov T.A., "Sekrety vostochnoy meditsiny" 1996 yil.
4. Qodirov A., " O‘zbekiston Tibbiyoti", Toshkent 2004 yil.
5. Jumaniyazova F. J., Xalq tabobatida tabiblarning o‘rni. Xalq tabiblari ichida o‘ziga xos ixtisoslashtirish". Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciensec, Septemer 2021.
6. Xolmurodov R., Zaripov B., Xalq tabobati: Tabiat va inson uyg‘unlashuvi" Samrqand. 2020.